

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ КОЛЕДЖ»**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РИМСЬКЕ ПРАВО»**

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

**08 «Право»
081 «Право»
фаховий молодший бакалавр
«Право»
обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестри	четвертий
Кількість кредитів ECTS	три
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Безклубий І.А.

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник:**Безклубий Ігор Анатолійович,**доктор юридичних наук, професор, викладач кафедри загальноюридичних дисциплін
(випускова)

Схвалено науково-методичною комісією Фінансово-правового коледжу

Протокол № 1 від «26» серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

(Владислава Савенкова)

ВСТУП

1. Мета дисципліни: набуття студентами необхідних знань з питань передумов рецепції римського приватного права та значення римського приватного права як універсального права для національних правових систем.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни (для другого семестру навчання): здобувачі вищої освіти для вивчення дисципліни «Цивільне право» мають набутися знання з таких дисциплін як «Теорія держави та права», «Господарське право», «Кримінальне право», «Адміністративне право», «Трудове право», «Цивільний процес» та інші.

3. Анотація навчальної дисципліни. "Римське право" є нормативною навчальною дисципліною. Римське право — це навчальна дисципліна, яка зумовлена необхідністю вивчення впливу ідей римських юристів на формування цивільного законодавства і права України та інших європейських країн, зумовлена потребами у поглибленому вивченні, з огляду на стан законодавства та правозастосовної практики, окремих інститутів цивільного права, звертаючи особливу увагу на теоретичний та правозастосовний аспекти.

– **4. Завдання вивчення дисципліни:** визначення сутності рецепції римського права, її видів, форм виявлення та типів; з'ясування етапів рецепції римського приватного права в Україні та інших європейських країнах; встановлення ознак східно-європейського типу рецепції римського приватного права; визначення ознак західно-європейського типу рецепції римського приватного права; з'ясування наслідків впливу римського приватного права в європейських країнах.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти; 3 - комунікація; 4 - автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	<i>Знати:</i> значення римського приватного права та його основні джерела; поняття і основні концепції рецепції римського приватного права.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, наукова робота, підсумковий контроль</i>	10%
1.2.	<i>Знати:</i> види, форми і етапи рецепції римського приватного права; передумови і ознаки східно-європейського типу рецепції римського приватного права.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, наукова робота, підсумковий контроль</i>	10%
1.3.	<i>Знати:</i> основні джерела візантійсько-	<i>Лекція,</i>	<i>Експрес</i>	15%

	римського права; передумови і ознаки західно-європейського типу рецепції римського приватного права.	<i>семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>опитування, тестування, модульна контрольна робота, наукова робота, підсумковий контроль</i>	
1.4.	<i>Знати</i> наслідки впливу римського приватного права в Західній Європі, Східній Європі та Україні.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, наукова робота, підсумковий контроль</i>	10%
2.1.	<i>Вміти</i> визначати сутність розглянутих правовідносин і давати їм правову оцінку.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, наукова робота, підсумковий контроль</i>	10%
2.2	<i>Аналізувати</i> зміст джерел римського права; з'ясувати наслідки впливу римського приватного права на формування сучасної правової доктрини.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, наукова робота, підсумковий контроль</i>	10%
3.1.	<i>Брати участь в обговореннях</i> дискусійних питань та <i>застосовувати</i> рецепцію римського приватного права для систематизації європейського цивільного законодавства.	<i>Семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, наукова робота, підсумковий контроль</i>	15%
4.1	<i>Організувати та брати участь у</i> наукових дискусіях та дебатах з аналізу та моделювання застосування на практиці конкретних правових та державних інститутів; критично оцінювати підсумкові висновки з них.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>наукова робота</i>	10%
4.2	<i>Отримати здатність до подальшого</i>	<i>Самостійна</i>	<i>наукова робота</i>	10%

навчання, наукової роботи, самостійного опрацювання тем, що пов'язані з еволюцією правових та державних інститутів.	<i>робота студента</i>		
---	------------------------	--	--

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) / Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	3.1	4.1	4.2
ПРН1 визначати переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин;	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН3 проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;	+	+	+	+	+	+			
ПРН10 вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію;	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7.1 Форми оцінювання студентів

- семестрові форми оцінювання:

- експрес опитування – від 1 до 5 балів;
- тестування – від 1 до 7 балів;
- наукові роботи – від 1 до 10 балів;
- чотири модульні контрольні роботи – від 1 до 10 балів за кожну (всього: від 1 до 30 балів);

Максимальний бал, який може бути отриманий студентом за семестр складає 40 балів. Передбачені форми семестрового оцінювання сумарно не можуть перевищувати 40 балів.

- підсумкове оцінювання:

- письмовий залік (в V семестрі) – від 20 до 60 балів

Таким чином, набір балів відбувається:

В V семестрі

	ЗМ1	ЗМ 2	залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	12	12	36	60
Максимум	20	20	60	100

Максимальна підсумкова оцінка за цю дисципліну може становити 100 балів. Студент може отримати на заліку та іспиті максимально 60 балів до яких додаються бали отримані студентом під час семінарських занять відповідного семестру. Для отримання

загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за залікову та іспитову роботу не може бути меншою 36 балів. У випадку коли студент на заліку чи іспиті набрав менше 36 балів, останні не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час семестру), у відомості в колонці «бали за залік/іспит» ставиться «0», а в колонку «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру.

7.2 Організація оцінювання:

Види поточного контролю обираються викладачем, який веде семінарські заняття, за погодженням з лектором та у відповідності з даною програмою. Видами поточного контролю можуть бути: експрес опитування, тестування, наукова робота, модульні контрольні роботи.

При поточному контролі під час семінарських занять оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований студентом у відповіді, активність при обговоренні питань семінарського заняття, систематичність роботи на заняттях, результати виконання домашніх завдань.

Викладач, який проводить семінарські заняття, виставляє у визначений термін кількість набраних з поточного контролю балів і заносить їх у відповідні документи обліку успішності студентів. У випадку відсутності студента на семінарському занятті з поважних причин, він може відпрацювати пропущене заняття в позааудиторний час (час консультацій викладача), шляхом усного опитування, тестування, підготовки наукової доповіді. За результатами відпрацювання пропущеного заняття з поважних причин викладачем нараховуються бали. За невідпрацьовані заняття бали не нараховуються.

Дисципліна викладається у чотирьох семестрах. За 5 днів до початку екзаменаційної сесії у кожному з семестрів викладач, який веде семінарські заняття, припиняє приймати відпрацювання. Заняття пропущені та не відпрацьовані студентом у першому семестрі не допускаються до відпрацювання в другому семестрі.

Для студентів, які упродовж навчання не досягли мінімального порогового рівня оцінки (60% від максимально можливої кількості балів), проводиться заключна форма роботи, максимальна оцінка за яку не може перевищувати 40% підсумкової оцінки (до 40 балів за 100 – бальною шкалою). Для отримання максимальної оцінки за результатами заключної форми роботи (40 балів за 100 – бальною шкалою) студент має успішно скласти не менше 2-х семестрових форм оцінювання, які визначаються викладачем, проявити високий рівень результатів навчання.

Максимальний бал, який може бути отриманий студентом за підсумком навчання протягом семестру складає 40 балів. Мінімальний бал, який має бути отриманий студентом за відповідними формами оцінювання складає 24 бали.

Викладач, який веде семінарські заняття, має право звернутись до декана юридичного факультету про не допуск до підсумкового оцінювання студента, якщо під час семестру він не досяг мінімального порогового рівня оцінки (24 бали) тих результатів навчання, які не можуть бути оцінені під час підсумкового контролю. Про недопуск студента до підсумкового оцінювання викладач має подати в деканат юридичного факультету подання з графіком можливих відпрацювань не пізніше, ніж за 10 робочих днів до початку періоду складання заліків. Для студентів, які упродовж навчання протягом семестру не досягли мінімального порогового рівня оцінки (24 бали) і, як результат, не допущені до складання підсумкової форми контролю (залік/іспит), проводяться відпрацювання у формі, яка передбачена робочою програмою, максимальна оцінка за які не може перевищувати кількості балів, що дорівнює різниці між мінімальним пороговим рівнем оцінки (24 бали) та фактичною кількістю балів, що отримані студентом за всіма формами поточного контролю.

Якщо студент за підсумком відпрацювань не досяг мінімального порогового рівня оцінки (24 бали), викладач, який веде семінарські заняття і приймав відпрацювання,

звертається до декана юридичного факультету з поданням в якому фіксує невиконанням студентом індивідуального навчального плану.

За результатами складання підсумкової форми контролю (заліку/іспиту) студент може отримати максимально 60 балів.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну формується шляхом додавання кількості балів, отриманих протягом семестру, та кількості балів, отриманих за підсумковою формою контролю (залік/іспит) і така сума балів не може бути меншою за 60 балів.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, семінарських занять та самостійної роботи

Т е м а	Лекції (к-ть год.)	Семін. заняття (к-ть год.)	Самост. робота (к-ть год.)
Змістовий модуль I. Загальні положення про римське цивільне право. Захист цивільних прав (позови)			
Предмет, система та джерела римського цивільного права.	6	2	6
Суб'єкти римського цивільного права.	4	2	8
Захист цивільних прав (позови).	4	2	8
Модульне тестування 1			
Змістовий модуль II. Речове та зобов'язальне право			
Речове право.	4	2	6
Зобов'язальне право.	4	2	6
Сімейне право.	4	2	6
Спадкове право.	4	2	6
Модульне тестування 2			
Залік контроль за 2-й семестр			
Всього годин за навчальним планом	30	14	46

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **14 год.**

Самостійна робота – **46 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна література:

1. Гражданское уложение Германской империи. – С.П.Б.: «Типография Правительствующего Сената», 1898. – 503с.
2. Гражданский кодекс Франции (Кодекс Наполеона) / В. Захватаев ; отв. ред. А. Довгерт ; пер. с франц. - К. : Истина, 2016. - 1008 с.
3. Гражданское уложение Германии / науч. ред. А. Л. Маковский и др. - М. : Волтерс Клувер, 2015. - 816 с.
4. Дигесты Юстиниана / [пер. с латинского Литвинов Д. А., Рудоквас А. Д., Щеголев А. В., Марей А. В. и др.]; отв.ред.Л. Л. Кофанов.– М.: Статут, 2002-2007. – Т.І-VII.
5. Дыдынский Д. Институты Гая, текст и перевод с введением и примечанием / Дыдынский Д. – Варшава, 1892. – 368 с.
6. Кодифікація цивільного законодавства на українських землях: Т.1 / Уклад. Ю. В. Білоусов, І. Р. Калаур, С. Д. Гринько та ін. / За ред. Р. О. Стефанчука та М. О. Стефанчука. – К.: Правова єдність, 2009. – 1168 с.
7. Кодифікація цивільного законодавства на українських землях: Т.2 / Уклад. Ю. В. Білоусов, І. Р. Калаур, С. Д. Гринько та ін. / За ред. Р. О. Стефанчука та М. О. Стефанчука. – К.: Правова єдність, 2009. – 1240 с.
8. Общее гражданское уложение Австрийской империи / [пер. Г. Вербловского]; издание Редакционной Комиссии по составлению Гражданского Уложения. – С. – Петербургъ: Типография Правительствующего Сената, 1884. – 421 с.

9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. (зі змінами та доповненнями) // Офіційний вісник України. - 2003. - № 11. - Ст. 461.

Додаткова література:

1. Азаревич Д. История Византийского права / Д. Азаревич. – Ярославль, 1876. – Т. 1, Ч. 2. – 324 с.
2. Барац Г. О чужеземном происхождении большинства русских гражданских законов / Г. Барац // Киевские университетские известия. – 1882. - № 6. – С.109-146.
3. Беляев И. Д. История русского законодательства / И. Д. Беляев. – С.-Петербург: «Лань», 1999. – 640 с.
4. Владимирский-Буданов М. Ф. Немецкое право в Польше и Литве / М. Ф. Владимирский-Буданов. – С.-Петербург, 1868. – 345 с/
5. Годэмэ Э. Общая теория обязательств / Э. Годэмэ; [пер. с франц. И. Б. Новицкого]. – М.: Юрид. изд., 1948. – 510 с.
6. Гринько С. Д. Деліктні зобов'язання римського приватного права : поняття, система, рецепція : монографія / С. Д. Гринько ; за наук. ред. Є. О. Харитонова. — Хмельницький : Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2012. — 724 с.
7. Гринько С.Д. Дигести Юстиніана як джерело римського приватного права / С. Д. Гринько // Університетські наукові записки Хмельницького університету управління та права. – 2007. - №1. – С. 93-94.
8. Гринько С. Д. Рецепція римського приватного права як метод порівняльного правознавства / С. Д. Гринько // Приватне право і підприємництво. – 2008. – Вип. 7. – С. 39-45.
9. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности / Р. Давид, К. Жоффре-Спинози; [пер. с фр. В. А. Туманова]. – М.: Межд. отн., 1997. – 480 с.
10. Исаев И. А. История России: Правовые традиции / И. А. Исаев. – М.: ЮКИС, 1995. – 378 с.
11. Иеринг Р. Дух римского права на различных ступенях его развития. Часть первая / Р. Иеринг. - С.-Петербург, 1875. – 309 с.
12. Калачов Н. Значение Кормчей в системе древнего русского права. Сочинение / Н. Калачов. – М.: Университетская типография, 1850. – 320 с/
13. Кассо Л. А. Византийское право в Бессарабии / Л. А. Кассо. – М.: Типография Московского ун-та, 1907. – 21 с.
14. Липшиц Е.Э. Законодательство и юриспруденция в Византии в IX – XI вв. Историко-юридические этюды / Е. Э. Липшиц; под ред. В. И. Рутенбурга. – Ленинград: «Наука», 1981. – 450 с/
15. Моддерман В. Рецепція римського права / В. Моддерман. – С.-Петербург, 1888. – 113 с.
16. Муромцев С. Римське право в западній Європі / С. Муромцев // Юридический вестник. – 1885. - Кн. 1 (май). – 309 с.
17. Русу С. Д. Історико-правові передумови рецепції римського приватного права / С. Д. Гринько // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права: Науковий часопис. – 2005. - № 3. – С. 12-16.
18. Сборник статей по истории права, посвященный М.Ф. Владимирскому-Буданову. – К., 1904. – 400 с.
19. Свердлов М. Б. От Закона Русского к Русской Правде / М. Б. Свердлов. – М.: Юрид. лит., 1998. – 560 с.
20. Соколовский П. Рецепция римского гражданского права у современных народов и ее прямое значение для России / П. Соколовский // Университетские известия. – Киев. – 1891. – С. 1-10.
21. Ткач А. П. Історія кодифікації дореволюційного права України / А П. Ткач. – К.: Вид-во Київського ун-ту, 1968. – 167 с.

22. Томсинов В.А. О сущности явления, называемого рецепцией римского права // Вестник Московского университета. – 1998. – Серия 11. - № 4. – С.3-17.
23. Харитонов Є.О. Рецепція римського приватного права (теоретичні та історико-правові аспекти). – Одеса, 1997. – 269 с.
24. Харитонova О.І., Харитонов Є.О. Порівняльне право Європи: Основи порівняльного правознавства. Європейські традиції. – Х.: “Одіссей”, 2002. – 592 с.
25. Хачатуров Р.Л. Становление права (На материале Киевской Руси) / Р. Л. Хачатуров. – Тбилисси: Изд-во Тбилисского университета, 1988. – 340 с.
26. Цвайгерт К., Кетц Х. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права. Том 1: Основы. – М.: Межд. отн., 1998. – 480с.
27. Цвайгерт К., Кетц Х. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права. Том 2: Основы. – М.: Межд. отн., 1998. – 512с.
28. Черниловский З. М. Главные кодификации буржуазного гражданского права XIX в. / З. М. Черниловский // Очерки кодификации и новеллизации буржуазного гражданского права: Сборник научных трудов. – М., 1983. –С. 34-45.
29. Шимановский М. В. О местных Законах Бессарабии. Сообщение, сделанное Одесскому Юридическому Обществу / М. В. Шимановский. – Одесса, 1887. – С. 40-72.
30. Щапов Я.Н. Византийское и южнославянское правовое наследие на Руси в XI – XIII вв. / Я. Н. Щапов. – М.: Изд-во «Наука», 1978. – 291 с.
31. Эннекцерус Л. Курс германского гражданского права / Л. Эннекцерус. – М.: Изд-е инностр. лит., 1949. – Полумтом 1: Введение и общая часть. – 1949. – 560 с.